

Міхненко Г.Е., к. пед. н., доцент
КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ЗАВДАНЬ НА РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ ТЕКСТІВ У НАВЧАННІ ПИСЬМОВОГО РЕФЕРУВАННЯ

У процесі набуття студентами технічних університетів іншомовної комунікативної компетентності задля їхньої успішної майбутньої професійної діяльності велика увага приділяється реферуванню технічних текстів за фахом. Сьогоднішні інженери повинні не тільки багато читати матеріалів професійної тематики англійською мовою, а й писати анотації, огляди, реферати цих текстів як для ознайомлення своїх україномовних колег із новинками науки і техніки, так і для ефективного усного та письмового спілкування з іноземними партнерами.

Якою б не була мета реферування, це завдання часто залишається непростим, особливо коли мова йде про письмове реферування іноземною мовою. Найскладнішим для студентів є осмислення, аналіз та оцінка змісту тексту, врахування основних і дрібних фактів та визначення, яка інформація має бути висвітлена у рефераті.

Вміння стисло викладати зміст прочитаного тексту, логічно структурувати подані у ньому ідеї і факти у письмовій формі тісно пов'язане із вмінням критично читати й аналізувати професійні тексти. Вважаємо важливим підсилювати зв'язок між розвитком вмінь аналітичного читання та письмового реферування у процесі навчання іноземної мови для професійного спілкування. Виходячи з цього, розвиток та оцінка навичок читання може розглядатися як перший етап у навчанні письмового реферування. На процес і результат розуміння прочитаного впливають як знання студента з теми і предмету тексту, його попередній досвід у конкретній галузі, так і знання мови, причому не лише розуміння фонологічної, орфографічної, морфологічної, синтаксичної та семантичної інформації, викладеної у тексті, а й знання на рівні дискурсу, соціокультурних аспектів мови, які стосуються різних галузей і професій, знання

способів організації текстового матеріалу, структурування, типів текстів, а також металінгвістичні знання, що передбачають усвідомлений аналіз властивостей мови.

Здатність читача обробляти текстову інформацію, безумовно, має вирішальне значення, адже можна сказати, що вона є головним об'єктом у перевірці та оцінюванні навичок читання. У методичній літературі навчання та контроль (засоби контролю) певного виду діяльності розмежовуються. Проте, існує думка, що саме по собі навчальне завдання в принципі подібне на тестове/ контрольне [1]. Для виконання контрольного завдання потрібне здійснення певних мовленнєвих дій, які реалізуються завдяки функціонуванню відповідних мовленнєвих навичок і вмінь, в результаті чого відбувається їхнє наступне закріплення та удосконалення. Отже, під час виконання контрольних завдань продовжується і процес навчання.

Які завдання, спрямовані на перевірку розуміння змісту прочитаного тексту, можуть розглядатися не лише як інструмент для оцінювання навичок читання, але й як засіб навчання письмового реферування? До таких можна віднести: 1) завдання на оперативне відтворення інформації (free-recalls, або immediate-recall tests); 2) реферування рівною мовою; 3) завдання з множинним вибором (multiple-choice summaries); 4) реферат з пропусками (gapped summary).

Під час виконання завдань на оперативне відтворення інформації (immediate-recall tests) студенти читають текст, відкладають його в сторону, і відразу записують все, що запам'ятали. Таке завдання не лише розвиває/ перевіряє пам'ять, але й змушує студента замислитися про організацію тексту, стратегії його структурування, інакше якісне виконання такого завдання неможливе.

Під час реферування, коли студенти повинні розуміти основну ідею тексту, відділивши від неї незначні, та структурувати весь виклад, очевидною проблемою стає те, що студенти можуть зрозуміти текст, але не можуть висловити ці ідеї своїми словами у письмовій формі належним чином, особливо у межах часу, наданого для виконання завдання. Тому на початковому етапі навчання письмового реферування студентам може бути дозволено писати його рідною

мовою, а не іноземною.

На наступному етапі навчання письмового реферування можна використати завдання множинного вибору (multiple-choice summaries), а саме: завдання читача полягає у тому, щоб вибрати найкращий стислий виклад змісту тексту із декількох запропонованих. Це завдання дасть змогу студентам не тільки порівняти та співставити їх з основним текстом, а й проаналізувати найкращі варіанти, звернувши увагу на використані конструкції та вирази.

Ще одне корисне завдання як для контролю навичок читання, так і для навчання письмового реферування – реферат з пропусками (gapped summary). Студенти спершу читають текст, потім реферат того самого тексту, але у стислому викладі змісту попередньо вилучені ключові слова. Завданням є відновлення відсутніх слів, що можливо лише тоді, коли студенти прочитали і правильно зрозуміли основні ідеї оригінального тексту. Можлива подальша модифікація завдання полягає у наданні списку можливих слів і словосполучень для заповнення пропусків.

На початковому етапі навчання письмового реферування, коли завдання студентів полягає у тому, щоб зрозуміти основні ідеї текстів, є дуже важливим використання вищезазначених засобів контролю вмінь читання, оскільки це дозволить розвинути вміння аналізу текстів та забезпечити подальше навчання письмового реферування іноземною мовою.

Література:

1. Alderson J.C. *Assessing reading* / J.Charles Alderson. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 358 p.
2. Richards J.C., Renandya W.A. *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice* / Jack C. Richards, Willy A. Renandya. – 5th ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2015. – 432 p.